

CRIMINAL BEHAVIOUR AGAINST BIODIVERSITY

CRIM - BIODIV

Onderzoek naar biodiversiteitsschade uitgevoerd door NICC en IEW,
gefinancierd door het federale wetenschapsbeleid (BELSPO)

DE BIODIVERSITEIT WORDT IN BELGIË OP VERSCHILLENDE FRONTEN AANGEVALLEN, ZONDER DAT ER EEN GLOBAAL CRIMINEEL BELEID IS OM HAAR TE BESCHERMEN.

De essentiële behoefte aan natuurlijke ruimten en stadsvegetatie, de territoriale bezetting van deze ruimten en hun ongelijke verdeling, de relatieve informatie van de burgers over de bescherming van de biodiversiteit, de manoeuvreerruimte waarover de actoren beschikken die belast zijn met de controle en de bestraffing van inbreuken, en hun mogelijke vragen over het soort sancties dat moet worden aangenomen (administratief of strafrechtelijk; preventief of repressief) zijn allemaal belangrijke milieu- en sociale kwesties die de huidige gezondheidscrisis, in combinatie met de recente hittegolven, onlangs onder de aandacht heeft gebracht

Door een nooit geziene alliantie tussen onderzoekers in de humane en sociale wetenschappen aan het Nationaal Instituut of Criminalistiek en Criminologie (NICC) en onderzoekers in levenswetenschappen aan het Inter-Environnement Wallonie (IEW), heeft het CRIM-BIODIV project een tweeledig doel: de opbouw van een interdisciplinaire dialoog met het oog op een beter begrip van de meervoudige sociale realiteiten waarin de bescherming van de biodiversiteit zich afspeelt; en de ontwikkeling van criminologische expertise inzake de bescherming van de biodiversiteit.

DOELSTELLINGEN

Het onderzoeksproject zal de aandacht vestigen op de noodzaak om schade aan de biodiversiteit niet zonder gevolg te laten en te voorzien in een juiste en adequate sociale reactie, met inbegrip van een strafrechtelijke reactie. Dit project is dan ook bedoeld als een middel om het heersende gevoel van straffeloosheid op dit gebied verminderen en tegelijkertijd een inclusieve benadering van het behoud van niet-menselijke levende wezens tot stand te brengen. Met andere woorden, het CRIM-BIODIV project draagt bij tot het op de agenda zetten van de relevantie van institutionele antwoorden op inbreuken aan de biodiversiteit en het soort reacties dat ze vereisen (retributieve, educatieve, compenserende sancties, enz.).

Het CRIM-BIODIV-project heeft drie operationele doelstellingen, gebaseerd op een relationele en microsociale benadering van schade aan de biodiversiteit. In de eerste plaats is het de bedoeling de drijvende krachten en hefboomen te identificeren voor de actie van individuen, burgers, verenigingen en beroepsbeoefenaren ten aanzien van milieunormen ter bescherming van de biodiversiteit, waarbij ook de kennis, waarden en gehechtheid van elk individu worden belicht. Ten tweede beoogt het de kennis te vergroten van sociale voorstellingen van milieunormen ter bescherming van de biodiversiteit, van afwijkingen van deze normen en van de sociale reactie (inclusief strafrechtelijke reactie) op deze afwijkingen. Ten slotte wil het de methoden identificeren die kunnen worden gebruikt om gedragswijzigingen ter bescherming van de biodiversiteit aan te moedigen, zoals indirecte suggesties (nudging), op basis van de sociologische elementen die tijdens de enquête werden verzameld.

METHODOLOGIEËN

Het methodologische proces van het CRIM-BIODIV onderzoek is gebaseerd op vier methodologische assen: de opbouw van een interdisciplinaire dialoog tussen sociale wetenschappen en levenswetenschappen; de realisatie van een stand van kennis; case studies van schade aan de biodiversiteit in België; en de opbouw van een meerjarig instrument voor de bescherming van de biodiversiteit.

De opbouw van criminologische kennis over schade aan de biodiversiteit gebeurt hoofdzakelijk via een studie van diverse gevallen, evenveel "probleemsituaties" waarin een (vermeende of bewezen) schade aan de biodiversiteit heeft geleid tot een vraagstelling of een actie van één of meer personen, handelend als burger(s) of als vertegenwoordiger(s) van een overheidsinstantie. De casestudy maakt een diepgaande analyse mogelijk van uiteenlopende huidige of vroegere situaties in hun context. Voor elk geselecteerd geval bestaat de methodologische aanpak uit het identificeren en analyseren van de berichtgeving in de media en de grijze literatuur eromheen (deskundigenrapporten, interne memo's, enz.); het in kaart brengen van de actoren die bij deze gevallen betrokken zijn en het houden van semi-structureerde (anonieme) interviews; en, voor lopende gevallen, het observeren van de actie door aanwezigheid op het terrein (observaties ter plaatse, bijwonen van vergaderingen, volgen van hoorzittingen, enz.)

Het CRIM-BIODIV-project heeft ook tot doel een inclusief instrument te creëren dat zal bijdragen tot het behoud van de biodiversiteit: een permanent instrument voor de analyse van situaties waarin de biodiversiteit is aangetast. Dit laatste zal mede door de betrokken entiteiten geconstrueerde instrumenten voor actie omvatten. Op basis van een inventarisatie van de behoeften en na een experimentele fase in het veld zou dit instrument kunnen worden gebruikt door particulieren, milieuverenigingen of overheidsinstanties.



EFFECTEN

Het effect van het CRIM-BIODIV-project op de criminologie zal aanzienlijk zijn, aangezien het tot doel heeft een nieuw onderzoeksgebied tot stand te brengen dat tot dusver weinig is verkend in de Franstalige criminologie. Binnen de sociale wetenschappen verwachten we dat het project een dialoog mogelijk zal maken tussen criminologen, antropologen van de natuur, sociologen van afwijkend gedrag, politicologen... die investeren in milieuvraagstukken. Ook en vooral verwachten wij dat de interdisciplinaire dialoog vruchtbaar zal zijn, in het bijzonder met onderzoekers op het gebied van ecologie en landschapsplanning, zodat een zo breed mogelijke alliantie kan worden bestendigd ter bescherming van de biodiversiteit.

De overheidsinstanties, en in het bijzonder die welke belast zijn met de preventie, de opsporing en de vervolging van schade aan de biodiversiteit, zullen baat hebben bij de analyses die in het kader van het CRIM-BIODIV-project zullen worden gemaakt, aangezien de studie van schadegevallen aan de biodiversiteit "goede praktijken" op dit gebied aan het licht zal brengen: de hefbomen voor een oplossing die rekening houdt met de bescherming van de biodiversiteit; de belemmeringen voor de interventie van de bevoegde personen en autoriteiten; de positie van de daders; en de factoren die het mogelijk maken hun gedrag te wijzigen.

Aangezien het project tot doel heeft de biodiversiteit te beschermen door de criminologische kennis daarover te vergroten en een interdisciplinaire dialoog tot stand te brengen, blijkt dat het een aanzienlijke invloed kan hebben op het milieu en op elk van de interactiegebieden, tussen menselijke en niet-menselijke levende wezens, die het in stand houden.



ONDERZOEKSTEAM

Promotors

Alexia Jonckheere (INCC)

alexia.jonckheere@just.fgov.be

Jean-François Pütz (IEW)

jf.putz@iew.be

Onderzoekers

Florence Jonet (IEW)

f.jonet@iew.be

David Scheer (INCC)

david.scheer@just.fgov.be

